

Sygn. akt: I C 2918/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Bartłomiej Szkudlarek
Protokolant:	sekretarka Karolina Wolnicka

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2018 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W.

przeciwko K. C.

z udziałem Prokuratora Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

o zapłatę

oddala powództwo

I C 2918/17

UZASADNIENIE

I. *Stanowiska stron.*

Pozwem wniesionym w dniu 5.10.2017r (prezentata) powód (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W., reprezentowany przez radcę prawnego, domagał się zasądzenia od pozwanego K. C. kwoty 22.269,13 zł z odsetkami szczegółowo opisanymi w pozwie z tytułu umowy o kredyt gotówkowy zawartej przez pozwanego z pierwotnym wierzycielem – Bankiem (...) S.A. we W., w dniu 25.04.2008 roku.

Do postępowania na podstawie art. 60 k.p.c. wstąpił zawiadomiony w trybie art. 7 k.p.c. Prokurator Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim i podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

Pozwany nie zajął stanowiska w sprawie wobec czego wydano wyrok zaoczny.

II. *Ustalenia faktyczne i ocena dowodów.*

Pozwany zawarł w dniu 25.04.2008 roku z Bankiem (...) S.A. we W. umowę o kredyt gotówkowy na kwotę 10.875 zł. Pozwany z tytułu tej umowy posiadał zadłużenie w kapitale na kwotę 9.981,90 zł wobec Banku. Wierzytelność z tytułu tej umowy, skutecznie nabył powód. W dniu 12.02.2009 roku pierwotny wierzyciel wystawił bankowy tytuł egzekucyjny.

/Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie twierdzeń powoda – art. 339 § 2 k.p.c./

Odnośnie wysokości zadłużenia z tytułu kapitału Sąd nie miał wątpliwości, że powód je udowodnił. Jednakowoż, Sąd powziął uzasadnione wątpliwości co do wysokości dochodzonych odsetek. Powód nie wykazał w ogóle – w zakresie odsetek – ani dokładnej treści stosunku prawnego łączącego strony, w tym stawek prowizji i opłat, nie wspominając o tym, że nie przedstawił treści regulaminu, ani tym bardziej nie wykazał z czego kwoty odsetek wynikają. Na tą ostatnią okoliczność powód zgłosił dowód z umowy cesji wierzytelności, co nie może być skuteczne. To, że bank twierdził, że przysługuje mu wierzytelność wobec pozwanego we wskazanej wysokości odsetek, nie oznacza w żadnym razie, że taka wierzytelność rzeczywiście mu służyła. Nie sposób zaś na podstawie pozostałych zaoferowanych przez powoda dowodów ustalić, jaka jest rzeczywista wysokość odsetek. Rzecz w tym, że powód nie wskazał od jakich kwot, dat i według jakiego oprocentowania zostały wyliczone poszczególne kwoty odsetek wymienione w pozwie, a zaliczone do należności głównej. Powód nie wskazał również skąd wynikają daty wymagalności tych kwot.

Wszelkie wnioski dowodowe obecnie składane na tą okoliczność, będą rażąco spóźnione.

III. **Ocena roszczenia.**

(A) Zasada odpowiedzialności.

Przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (j.t. – Dz.U. z 2017 r. poz. 1876).

Powód dochodzi roszczenia jako nabywca wierzytelności. Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania (art. 509 § 1 k.c.). Jednakże w takiej sytuacji dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (art. 513 § 1 k.c.).

(B) Zarzut przedawnienia zgłoszony przez Prokuratora działającego jako rzecznik interesu społecznego.

Nie ulega wątpliwości Sądu, że – niezależnie od częściowego nieudowodnienia – roszczenie powoda jest przedawnione. Bankowy tytuł egzekucyjny został wystawiony w lutym 2009 roku. Żadnych innych informacji powód Sądowi nie udzielił, pomimo, iż zarządzeniem z dnia 17.11.2017r został zobowiązany, do zajęcia stanowiska procesowego

w przedmiocie zgłoszonego zarzutu przedawnienia. W odpowiedzi na pismo Prokuratora powód jedynie zakwestionował prawo Prokuratora do zgłoszenia zarzutu przedawnienia, nie podnosząc żadnych twierdzeń w przedmiocie ewentualnego przerwania biegu terminu zasiedzenia. Wobec czego należało przyjąć, iż wierzytelność objęta (...) z 2009 roku jest przedawniona, a wszelkie późniejsze ewentualne twierdzenia powoda będą spóźnione.

Odnosząc się do twierdzeń powoda, jakoby Prokurator nie miał uprawnień do zgłoszenia zarzutu przedawnienia należy szerzej rozważyć instytucję rzecznika interesu społecznego unormowaną w k.p.c.

Ustawodawca uznał rolę Prokuratora postępowaniu cywilnym za celową i konieczną. Prokurator jest podmiotem posiadającym legitymację do wniesienia powództwa czy wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego. Udział Prokuratora w postępowaniu cywilnym określa art. 7 k.p.c. wskazując na możliwość wszczęcia przez niego postępowania w każdej sprawie oraz wzięcia udziału w każdym toczącym się postępowaniu. oraz art. 55–60 k.p.c. Odnośnie wszczęcia postępowania przez Prokuratora – art. 7 k.p.c. stanowi, że Prokurator może żądać wszczęcia postępowania „w każdej sprawie” (z zastrzeżeniem §2).

Uprawnienie Prokuratora do wytoczenia powództwa obejmuje nie tylko wytoczenie powództwa pierwotnego, ale również powództwa wzajemnego na rzecz pozwanego. Rozważania związane z uprawnieniem Prokuratora do wszczęcia postępowania cywilnego zależą od rodzaju wytoczonego powództwa. W doktrynie rozróżnia się trzy zasadnicze rodzaje powództw:

-
- o zasądzenie świadczenia,
- o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa,
- o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa.

W zależności więc, w jakiej sprawie Prokurator ma zamiar wnieść pozew, może on:

- wytoczyć powództwo na rzecz oznaczonej osoby (art. 55 i 56 k.p.c.),
- wnieść pozew przeciwko wszystkim osobom będącym stronami stosunku prawnego, którego dotyczy powództwo, czyli w drodze tzw. samodzielnego powództwa Prokuratora (art. 57 k.p.c.).

W następstwie wytoczenia powództwa na rzecz oznaczonej osoby, sąd, do którego wpłynął pozew, ma obowiązek zawiadomić ją o tym poprzez doręczenie odpisu pozwu. Osobą tą może być nie tylko osoba fizyczna, ale również osoba prawna lub jednostka organizacyjna posiadająca zdolność sądową. Osoba może złożyć oświadczenie – na piśmie lub ustnie, że zamierza wstąpić do sprawy w charakterze powoda. Wstąpienie do sprawy może również nastąpić w innej formie, poprzez podjęcie jakiejkolwiek czynności procesowej, np. zgłoszenie wniosku dowodowego. Dopóki osoba tego nie uczyni, może podejmować tylko te czynności, które zmierzają do zrealizowania tego prawa. Termin na złożenie oświadczenia trwa do czasu uprawomocnienia się orzeczenia sądu kończącego postępowanie w sprawie, a więc może nastąpić zarówno w postępowaniu w I, jak i w II instancji. Osoba, która złożyła oświadczenie negatywne, że nie chce skorzystać z przysługującego jej uprawnienia, nie jest nim związana¹⁰ i w każdej chwili może zmienić zdanie. Jeżeli osoba, na rzecz której Prokurator wytoczył powództwo nie wstąpi do sprawy, Prokurator występuje jako jedyna strona powodowa. Jego kompetencje nie obejmują jednakże samodzielnego rozporządzania przedmiotem sporu (art. 56 § 2 k.p.c.).

Drugi tryb, na mocy którego Prokurator może wstąpić do postępowania, określa art. 60 § 1 k.p.c. Zgłoszenie udziału powinno nastąpić w drodze:

- wyraźnego oświadczenia,
- może być również połączone z dokonaniem czynności procesowej.

Czynności procesowe, których może dokonywać Prokurator, zależą od stadium postępowania, do którego wstępuje. Z uwagi na fakt, że stanowisko Prokuratora jest niezależne od stanowisk stron, może on podejmować czynności procesowe bez ich zgody, a co więcej również wbrew ich sprzeciwowi.

(tak: Z. Z. – „Formy udziału Prokuratora w postępowaniu cywilnym”, PrPr 2009, Nr 10, str. 7)

Innymi słowy, Prokurator, jako szczególny uczestnik postępowania sądowego, może w interesie społecznym ingerować w bieg postępowania cywilnego i wpływać na jego wynik.

Zasadniczym pytaniem, na które należy odpowiedzieć w niniejszej sprawie jest, czy ustawodawca udzielił Prokuratorowi jedynie prawa do podejmowania czynności procesowych nie mających wpływu na merytoryczną treść rozstrzygnięcia (a zatem nie ingerującą w materialną treść

przedmiotu procesu) czy też, ustawodawca dał Prokuratorowi możliwość wpływania na materialną treść stosunku zobowiązaniowego (a jeżeli tak, to w jakim zakresie)?

W przekonaniu Sądu, prawidłowa analiza przepisów o Prokuratorze prowadzi do wniosku, że Prokurator może – w sytuacji, w której ochrona praworządności tego wymaga – podejmować czynności procesowe, które w rezultacie ingerują w materialną treść stosunku zobowiązaniowego. Jednakże ingerencja ta nie może mieć charakteru rozporządzającego, czyli w jakikolwiek sposób uszczuplać majątku osoby, w interesie której Prokurator wytacza powództwo. Innymi słowy, Prokurator może wytoczyć powództwo, czy też podejmować czynności procesowe na rzecz określonej osoby, ale nie może za tę osobę podjąć samodzielnie decyzji co do rezygnacji z jakiegokolwiek części roszczenia (art. 56 § 2 k.p.c.) Zatem rozumując a contrario, Prokurator może podejmować czynności procesowe ingerujące w treść stosunku zobowiązaniowego na korzyść strony, na rzecz której wytacza powództwo, bądź podejmuje inne czynności procesowe, nie może natomiast zrezygnować „w imieniu tej strony” z roszczenia w żadnym zakresie (czyli nie może zawrzeć np. ugody, która ze swej istoty zawiera zwykle jakieś ustępstwa). Z wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 2 sierpnia 2007r. V CSK 109/07; OSNC 2008 nr 9, poz. 107, str. 95, Biul. SN 2007 nr 12, L.; nr (...) wynika, że „uprawnienie Prokuratora do wszczęcia postępowania cywilnego na podstawie art. 7 k.p.c. legitymuje go również do zgłaszania na podstawie art. 57 k.p.c. powództwa o ustalenie nieważności czynności prawnej (art. 189 k.p.c.).”

Wytaczając powództwo o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. powód obowiązany jest wykazać swój interes prawny będący przesłanką - również materialną - tego żądania. Gdy Prokurator wytacza niesamodzielne powództwo o ustalenie (art. 55 w związku z art. 189 k.p.c.), ma również obowiązek wykazać interes prawny osoby zastępowanej, będącej powodem w znaczeniu materialnym, gdyż działa jako substytut procesowy tej osoby.

W rozpoznawanej sprawie sytuacja jest inna, ponieważ Prokurator Okręgowy w K. wytoczył samoistne powództwo o ustalenie nieważności umowy, korzystając z umocowania określonego w art. 7 i 57 k.p.c. Jest oczywiste, że interes prawny pozwanych kontrahentów, występujących po stronie procesowo biernej, nie ma tu żadnego znaczenia, a po stronie procesowo czynnej nie da się zdefiniować jednostkowego interesu prawnego Prokuratora w rozumieniu art. 189 k.p.c. Prokurator z mocy art. 7 i 57 k.p.c. zawsze bowiem działa w interesie publicznym dla ochrony praworządności, a przesłanki tego działania nie podlegają kontroli ani ocenie sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.3.1993 r., I CR 3/93, OSNCP 1993, nr 9, poz. 165). W konsekwencji należy przyjąć, że uprawnienie Prokuratora do wszczęcia postępowania cywilnego na podstawie art. 7 k.p.c. legitymuje go również do zgłoszenia na podstawie art. 57 k.p.c. powództwa o ustalenie nieważności czynności prawnej (art. 189 k.p.c.).

W doktrynie zawsze podkreślano, że ważnym celem działalności Prokuratora jest eliminowanie nieważnych umów z obrotu prawnego, gdyż są one zagrożeniem dla uczestników obrotu działających zgodnie z prawem, przy czym Prokurator często bywa jedynym podmiotem uprawnionym do skutecznego kwestionowania takich umów. Takie działanie znajduje również oparcie w art. 2 i 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20.6.1985r. o prokuraturze (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r., Nr 21, poz. 206 ze zm.) (...) Z przedstawionych przyczyn, wobec zasadności skargi kasacyjnej, należało uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania (art. 39815 § 1 i art. 108 § 2 k.p.c.).”

Skuteczne wytoczenie wyżej opisanego powództwa o ustalenie jest możliwe li tylko w sytuacji, w której Prokurator w pozwie podniesie określone zarzuty materialnoprawne dotyczące danej umowy, takie jak działanie pod wpływem błędu, dla pozoru, bądź pod wpływem groźby bądź inne. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że twierdzenie pełnomocnika powoda zawarte w piśmie stanowiącym odpowiedź na zgłoszenie przez Prokuratora zarzutu przedawnienia, jest z gruntu błędne i użyte instrumentalnie w celu wygrania procesu. Twierdzenie to sprowadza się do tego, iż li tylko pozwanemu przysługuje możliwość zgłoszenia zarzutu przedawnienia roszczenia,

bowiem wprost wynika to z art. 117 § 2 k.c. stanowiącego, iż ten przeciwko komu przysługuje roszczenie może uchylić się od jego zaspokojenia.

Wskazane wyżej twierdzenie jest oczywiście bezzasadne, biorąc pod uwagę chociażby tylko opisane w cytowanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego powództwo o ustalenie nieważności umowy. Nieważność czynności prawnej może wynikać z szeregu sytuacji opisanych w części ogólnej kodeksu cywilnego, a Prokurator realizując swoje uprawnienie, musiał podnieść zarzuty dotyczące ważności umowy, które – jak wynika z k.c. – przysługują tylko stronie. Co więcej, nie sposób sobie wyobrazić wygrania powództwa przez Prokuratora wytoczonego na rzecz określonej osoby, bez możliwości podnoszenia przezeń określonych zarzutów materialnoprawnych, czy też twierdzeń, które pierwotnie przysługują stronie.

Właśnie na tym polega ratio legis ustanowienia instytucji Prokuratora w postępowaniu cywilnym, iż w sytuacji, w której strona (słabsza) nie wykorzystwała bądź nie może wykorzystać przysługujących jej praw, a skorzystanie z tych praw leży w interesie społecznym oraz służy praworządności, prawo to na rzecz danej strony wykonać może Prokurator.

Ograniczeniem, które napotyka Prokurator jest brak możliwości rozporządzenia im minus takim roszczeniem. Nie może zatem zawrzeć ugody, bowiem prowadzi to zawsze do rezygnacji z części roszczenia przysługującego stronie na rzecz której wytacza powództwo. Działać im plus nie tylko może, ale jest to w ogóle istotą ustanowienia instytucji Prokuratora w k.p.c.

Skoro bowiem Prokurator może wytoczyć powództwo na rzecz oznaczonej osoby, to oznacza właśnie, że może podjąć czynności procesowe skutkujące im plus w sytuacji majątkowej lub prawnej tej osoby. Jeżeli zatem prokurator może w tym celu wytoczyć kompleksowe powództwo, to tym bardziej może podnieść zarzut przedawnienia wstępując do postępowania, ponieważ sam zarzut przedawnienia jest czynnością procesową skutkującą w sferze materialnoprawnej strony im plus nieporównanie mniej niż całościowe wytoczenie powództwa.

W przekonaniu Sądu fakt czy Prokurator wytacza powództwo czy też wstępuje do postępowania nie ma znaczenia z punktu widzenia zakresu uprawnień, bowiem po pierwsze ustawodawca nie dokonuje takiego rozróżnienia (nie eliminując w art. 60 k.p.c. możliwości działania przez Prokuratora), a po drugie byłoby to sztuczne rozróżnienie, oderwane od istoty tej instytucji. Po trzecie również, nie sposób sobie wyobrazić skutecznego środka odwoławczego, którego prawo wniesienia przysługuje Prokuratorowi na mocy art. 60 § 2 k.p.c., bez możliwości podnoszenia twierdzeń i zarzutów, skutkujących w materialnoprawnej treści stosunku zobowiązaniowego.

W przekonaniu Sądu na marginesie należy dodać, iż nie ma znaczenia fakt, że instytucja Prokuratora została wprowadzona do procedury cywilnej w systemie polityczno – prawnym funkcjonującym do 1989 roku. Realia chociażby podobnych do niniejszej spraw pokazują, że w Polsce, niski poziom wykształcenia prawnego społeczeństwa prowadzi do niekiedy rażącej oraz niesprawiedliwej dysproporcji możliwości skutecznej obrony swoich praw pomiędzy stronami postępowania, wymagającej możliwości ochrony interesu społecznego przez Prokuratora również w aktualnie obowiązującym systemie prawnym. Zresztą, ustawodawca świadomie nie wyeliminował przepisów o Prokuratorze, potwierdzając swoją wolę utrzymania tej instytucji w k.p.c. nowelizacją z dnia 13 lipca 1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 318).

Z powodu tego, iż problem ten jest doniosły społecznie, a w polskich sądach toczą się miliony podobnych spraw (w samym Wydziale I Cywilnym tutejszego Sądu toczyło się w 2017 roku około 1000 takich spraw), Prokurator Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim, wykonując polecenie przełożonego Prokuratora Okręgowego uznał, iż jego udział jest konieczny z punktu widzenia ochrony interesu społecznego i praworządności, a decyzja o wstąpieniu do niniejszego postępowania nie podlega ocenie Sądu.

(C) Rozstrzygnięcie.

Z tych wszystkich względów, Sąd oddalił powództwo jako przedawnione, przyjmując trzyletni termin przedawnienia dla roszczeń wynikających z tytułu działalności gospodarczej pierwotnego wierzyciela.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:

– pełnomocnikowi powoda.